

VÄGEN TILL EN EGEN FOTOBOK

Broby Grafiska bjöd in experterna Greger Ulf Nilsson, Stefan Ohlsson och Thomas Wågström från Stockholm när avgångseleverna på utbildningen Fotografi och Digital bild skulle börja jobba med fotoböcker. Kamera & Bild följde med för att luska fram de bästa tipsen på hur du bäst gör en fotobok.

TEXT OCH PORTRÄTFOTO **AMY LAGERMAN**

FOTO: EMELIE CARLÉN

Drömmen om en egen fotobok finns nog hos de flesta fotografer. Tanken att få visa sina bilder för en större publik, att sätta sina fotspår i historien och att nå lite odödlighet, är lockande. Tidigare var det få lyckliga utvalda som gavs tillfälle till detta eftersom tryckprocessen både var omständlig och kostsam. Annat är det i dag.

De digitala framstegen har öppnat möjligheten för vem som helst att ge ut sin bok. Skickliga fotografer och marknadsförare säljer fotoböcker, medan de som inte når samma framgång i alla fall kan pynta sin bokhylla.

SÄTT UPP KLARA MÅL

Flygplatser. Racerbilar, regnbågsparader och latrinbadande militärer. Inget är för vanligt eller för udda när det gäller fotoböcker. Men det gäller att hitta din alldeles egen grej. Det behöver inte vara något nytt och revolutionerande, men det är en fördel om du kan hitta en vinkel

som visar hur just du ser på saken. En annan fördel är om din vinkel är något som kan tilltala en publik. Även om det är världsligt och trist bör du nämligen redan här fundera på vem du vill göra boken för. Särskilt om du hoppas på att sälja den.

– När jag jobbade med materialet till boken *På insidan av allvaret* hade jag en ursprungsidé om manlighet, osäkerhet och sökandet efter identiteten, berättar fotografen Thomas Wågström. Jag kom på att alla kustjägare genom alla tider kunde vara intresserade av en bok om just kustjägare och gjorde ett utskick. Det resulterade i 400 förhandsbeställningar.

Det är också en god idé att från början göra upp en plan för hur mycket tid du ska lägga på projektet. Att fastna i ett evigt samlande av bilder är lätt hänt om du inte spikar ett slutdatum redan från början. Förutom att du minimerar risken av att tappa kontrollen över innehållet i boken minimerar du också risken att tappa sugen. Finns inget mål

8 VIKTIGA PUNKTER ATT TÄNKA PÅ NÄR DU GÖR DIN FOTOBOK

FUNDERA ÖVER ÄMNET. Är det aktuellt, och ser du en tydlig målgrupp som kommer vilja köpa boken? Undersök om det är möjligt att fotografera, kontakta nyckelpersoner som kan hjälpa dig att förverkliga projektet.

PLANERA ARBETET. När ska du börja och hur lång tid behöver du för att samla ihop tillräckligt med material? För att inte bli sittande med ett segdragat oändligt projekt är en deadline lika viktig som startdatum.

FOTAR DU MÄNNISKOR är det smart att fråga om du får använda bilderna i en bok på en gång, istället för att kontakta dem precis innan du ska trycka boken.

VÄLJ FORMGIVARE med omsorg. Ni ska arbeta nära varandra och det är viktigt att formgivaren tycker att materialet är intressant. Även om du har järnkoll på hur du tycker att bilderna ska presenteras är formgivaren ett proffs som kan se på materialet med nya ögon. Ny input är värdefullt.

BOKEN SKA VARA FUNKTIONELL. Tänk på att den helst ska få plats i bokhyllan och att materialet inte bör gå sönder eller klibba fast i de andra böckerna. Fundera över hur boken ska kännas i handen. En liggande bok bör inte vara bredare än 30 centimeter.

GÖR EN DUMMY på hur boken ska se ut. Fundera en extra gång på om du ska låta bilderna gå över uppslaget och var säker på att inga viktiga detaljer försvinner in i bunten. Jobba in en bra rytm över sidorna och experimentera med både storleken på bilderna och placeringen av dem.

VÄLJER DU ATT GE UT boken genom ett förlag bör du lägga ner tid på att kolla upp vilket förlag som ger ut bäst fotoböcker. Prata med andra fotografer om vad de har för erfarenhet.

SIST MEN INTE MINST. Spring ut och marknadsför boken. Kör ut ett exemplar digitalt så att du kan visa hur den kommer att se ut. Det är otroligt mycket lättare att sälja boken då.

du sikte riskerar du att, istället för att ge ut en bok, i ren ilska klicka ner allt material i papperskorgen.

FÖRBERED NOGA

Många detaljer ska klaffa för att du ska nå maximal framgång. Förutom att tänka på rent praktiska detaljer, som till exempel att boken ska få plats i bokhyllan, bör du inte vara för snabb med att skicka dina fotografier till tryckeriet och hoppas på att de fixar färgerna.

– De flesta tryckerier gillar inte krävande fotografer som vill ha rätt färger, säger konsulten Stefan Ohlsson, någonstans mellan skämt och allvar.

I stället ska du ta dig tid att lära dig hur du själv bäst korrigerar färgnivåerna, kontrasterna och skärpan. Kontakta också andra fotografer som gett ut fotoböcker. Fråga vilket tryckeri de har erfarenhet av och om de är nöjda. Att hitta tryckerier som brinner för färg och

Hur skulle du göra din egen fotobok?

Eleverna på Broby Grafiska tycker till

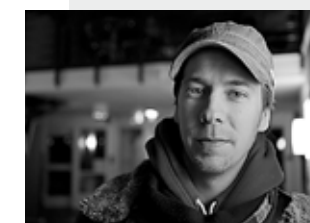
Karin Björserud, 26 år

Jag håller på med ett bokprojekt, men det är fortfarande under uppbyggnad. Jag snöade in på temat för två år sedan och nu är det skönt att se slutet på det.

Mia Petzäll, 43 år

Jag har Anders Petersen som mentor. Han har sagt att jag måste begränsa mig eftersom jag tidigare varit ganska bred. Nu jobbar jag med att fota gravida kvinnor på ett konstnärligt sätt. Jag har haft en utställning och planerar att göra en bok, om kanske drygt två år.

Andreas Olsson, 30 år

Jag hade en utställning i januari och har färdigt material till en fotobok i datorn. Det är ögonblick från New York, Philadelphia och Washington. Jag kombinerar allt och tycker det är jättekul med människor. Helst vill jag ha en bokform som passar bilderna och har redan en dummy för hur jag tänkt mig.

Isabell Nilsson Wedin, 23 år

Jag har börjat spåna på en fotobok, särskilt nu när det är lättare att göra böcker digitalt. Jag tycker det känns kul att göra en bok för min egen skull och har en del material som jag samlat under cirka två år. Däremot vet jag inte om det blir texter till.

foto är nämligen inte det lättaste, och det kan bli en både dyr och tidsödande historia att få upplagan omtryckt.

UTSEendet ÄR VIKTIGT

Gör det du är bäst på. Lagg tiden på att ta fotografierna du vill ha och låt en expert sköta formgivningen. Om du samarbetar med en formgivare är det en god idé att fråga någon som du har förtroende för. Har du tur får du tag i en formgivare som gillar materialet till boken och som ger dig nya infallsvinklar. Gå inte i prestigefällan. Utvärdera tipsen och tyckandena och ha alltid bokens bästa för ögonen.

Slutligen. Skulle din bok inte sälja i en miljon exemplar är du i gott sällskap. Även om fotoböcker är populära i dag säljer inte ens etablerade och världskända fotografer som Robert Frank mer än 4 000 exemplar världen över. ■